

Czy tylko kłótnie i zamachy? Problemy polityczne II RP

Zasób zawiera krótkie wprowadzenie wyjaśniające kto został pierwszym prezydentem odrodzonej Rzeczypospolitej, kolorowy obraz przedstawiający Gabriela Narutowicza oraz ćwiczenie interaktywne.

Zasób zawiera krótki opis, w którym przedstawiono problemy odrodzonego państwa polskiego oraz ćwiczenie interaktywne.

Zasób zawiera krótkie wprowadzenie omawiające przyczyny zamachu stanu dokonanego przez Józefa Piłsudskiego i ćwiczenie interaktywne dotyczące zmian wprowadzonych po zamachu majowym.

Zasób zawiera trzy ćwiczenia interaktywne: do portretów czołowych polityków II Rzeczypospolitej dopasuj podpisy, dopasuj nazwiska polityków do określeń, z którymi łatwo ich skojarzyć oraz w puste miejsca wpisz odpowiednie imiona i nazwiska polityków.

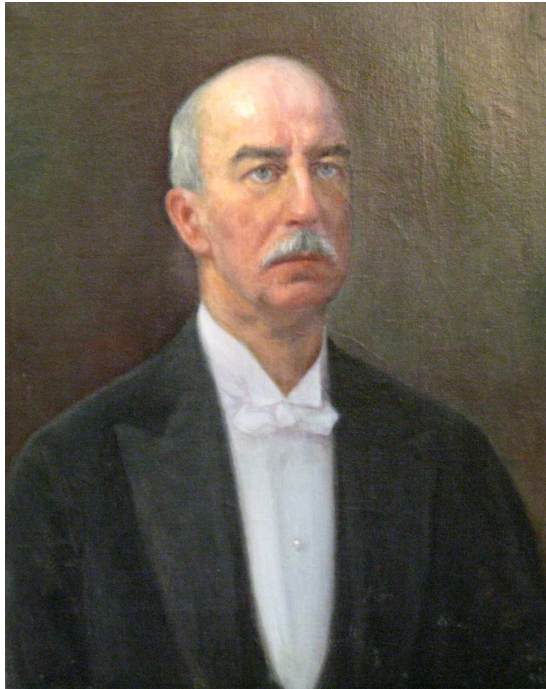
Zasób zawiera rozważania na temat przyczyn ograniczenia demokracji i ćwiczenie interaktywne.

Czy tylko kłótnie i zamachy? Problemy polityczne II RP

Wprowadzenie

W grudniu 1922 roku wybrano pierwszego prezydenta Rzeczypospolitej. Został nim światowej sławy chemik, profesor Gabriel Narutowicz.

Gabriel Narutowicz

Źródło: Mathiasrex, licencja: CC BY 3.0.

Jego kandydatura od początku nie podobała się jednak [narodowej demokracji](#). Gdy kilka dni po wyborach prezydent Narutowicz zginął w zamachu, o podżeganie do morderstwa oskarżono właśnie [endecję](#).

Zadanie na rozgrzewkę

Ćwiczenie 1

Przypomnij spory, które toczyli Józef Piłsudski i Roman Dmowski w sprawie Polski i jej przeszłości. Przyporządkuj poszczególne stwierdzenia tak, by odzwierciedlić poglądy przeciwników politycznych. Odpowiedź znajdziesz m.in. w lekcji pt. [Licytacja. Sprawa Polska w 1917 roku](#).

Józef Piłsudski

Roman Dmowski

Polska Partia Socjalistyczna jest dość dobrą opcją dla wyborców

lepiej angażować się w zabiegi dyplomatyczne na rzecz sprawy polskiej

w Polsce powinna przeważać ludność polska

wyborcy powinni głosować na narodową demokrację

głównym wrogiem Polski jest Rosja

Polacy powinni znaleźć wspólny język z innymi narodami z pogranicza polsko-rosyjskiego

głównym wrogiem Polski są Niemcy

o sprawę polską przede wszystkim należy walczyć zbrojnie

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Konstytucja marcowa i problemy młodej demokracji

Polacy byli dumni z odzyskania niepodległości. Jednak młoda demokracja miała przed sobą jeszcze dużo problemów. Okazało się, że wzniosłe ideały trudno było zrealizować w praktyce.

17 marca 1921 roku sejm przyjął Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej.

Ćwiczenie 2

Dopasuj przedstawione regulacje konstytucji marcowej ze skutkami, które wywołały.

Odpowiedź znajdziesz w lekcjach pt. [Rzeczpospolita. Problemy integracji i odbudowy](#), i [Walka o kształt polityczny państwa polskiego. Konstytucja marcowa i Nowela sierpniowa i konstytucja kwietniowa](#)

premier powoływał sejm
w porozumieniu z prezydentem. Rząd
odpowiadał przed sejmem

W wyborach do sejmiku nie było
mechanizmu, który zapobiegałby
wchodzeniu do parlamentu
przedstawicieli bardzo wielu różnych
partii politycznych. W efekcie sejm był
rozdrobniony, a niektóre partie miały
tylko kilku posłów. W tej sytuacji trudno
mu było podejmować decyzje, bo było
wiele różnych poglądów na każdą
sprawę

obywatele mieli zagwarantowanych
wiele praw i wolności (m.in. wolność
słowa, druku, zgromadzeń, wyznania
itp.)

Przy rozdrobnionym sejmie rządowi
trudno było utrzymać poparcie (co rusz
któraś z partii się z niego wycofywała,
przez co rząd tracił poparcie większości
sejmiku). Rządy zmieniały się często i nie
mogły realizować spójnych
długofalowych planów.

wprowadzono powszechne prawo
wyborcze. Sejm i senat miały być
powoływane w wyborach
powszechnych (każdy obywatel mógł
głosować), równych (każdy głos się liczył
tak samo), w głosowaniu bezpośrednim
(trzeba było osobiście przyjść na
wybory) i tajnym

Rząd nie radził sobie ze społecznymi
oczekiwaniem i powszechną krytyką.
Tracił na tym autorytet państwa.
Spadało zaufanie do rządzących

prezydent wybierany był nie przez ogół
obywateli, lecz przez sejm i senat. Nie
miał zbyt wielkiej władzy, przede
wszystkim reprezentował państwo
w kontaktach zagranicznych

Urząd prezydenta nie dawał wiele
władzy. Józef Piłsudski odmówił
kandydowania, bo chciał mieć wpływ na
sprawy państwa. Nikt inny nie cieszył się
takim jak on autorytetem, co dodatkowo
osłabiało ten urząd

Zamach majowy. Konstytucja kwietniowa i kolejne problemy demokracji

Sejm II Rzeczypospolitej był rozdrobniony. To oznaczało, że zasiadali tam posłowie z wielu różnych partii. Kolejnym rządom trudno było uzyskać poparcie większości sejmowej. Państwo dryfowało w nieokreślonym kierunku. W tej sytuacji w maju 1926 roku Józef Piłsudski zmobilizował wiernych sobie żołnierzy i dokonał [zamachu stanu](#): zmusił legalne władze, by podały się do dymisji. Obsadził najwyższe urzędy swoimi kandydatami. Sam objął funkcję ministra spraw wojskowych. W kolejnych latach zmieniono prawo (w kwietniu 1935 roku uchwalono nową konstytucję) oraz wprowadzono rozwiązania, które ograniczały wolność i demokrację, ale miały usprawnić państwo.

Ćwiczenie 3

Poniżej zaprezentowane są różne opinie na temat zmian wprowadzonych po zamachu majowym. Oceń, jaki mają charakter. Przyporządkuj odpowiednio opinie do intencji wypowiadających je osób. Pomoc znajdziesz w lekcji pt. [Przewrót majowy i jego konsekwencje](#)

Krytyka

to okropne, żeby tak traktować przeciwników politycznych

Pochwała

dobrze, że w szkole kładzie się wielki nacisk na wychowanie dla państwa. Dzięki temu młode pokolenie wyrośnie na patriotów. I może nie powtórzy błędów starszych

Wyrażenie emocji

gdyby tak jeszcze lepiej zatroszczono się o chłopów...

w tym kraju nie da się żyć! To więzienie! Wyjeżdżam stąd i wrócę dopiero, jak władza się zmieni!

Rzeczowe przedstawienie sytuacji

umieszczanie polityków opozycyjnych w obozach odosobnienia, bez żadnych wyroków sądowych, należy uznać za skandal, niemieszczący się w zasadach demokracji

Zgłoszenie propozycji nowych rozwiązań

nowa konstytucja dawała więcej władzy prezydentowi. Na przykład to on powoływał rząd

wreszcie ograniczono awantury w sejmie

że też trzeba popadać ze skrajności w skrajność!

wielu znanych polityków zdecydowało się na emigrację, m.in. do Szwajcarii

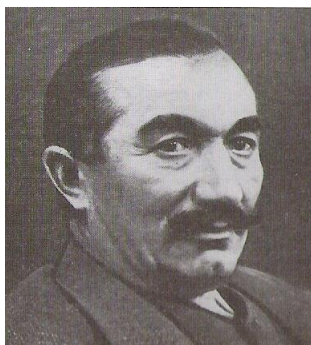
Politycy II Rzeczypospolitej

Ćwiczenie 4

Do portretów czołowych polityków II Rzeczypospolitej dopasuj podpisy. Odpowiedź znajdziesz w lekcjach pt. [Rzeczpospolita. Problemy integracji i odbudowy](#), [Walka o kształt polityczny państwa polskiego](#). [Konstytucja marcowa](#), [Nowela sierpniowa](#) i [konstytucja kwietniowa](#), [Przewrót majowy](#) i jego konsekwencje

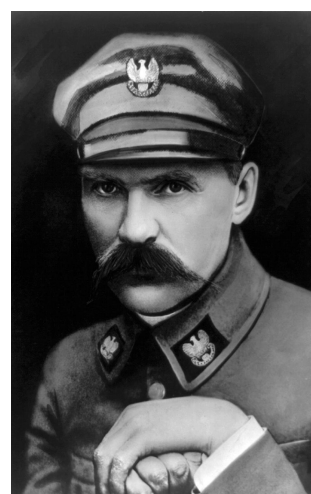
Wincenty Witos

Józef Piłsudski

Ignacy Paderewski

Roman Dmowski

Ćwiczenie 5

Dopasuj nazwiska polityków do określeń, z którymi łatwo ich skojarzyć. Odpowiedź znajdziesz w lekcjach pt. [Rzeczpospolita. Problemy integracji i odbudowy](#), [Walka o kształt polityczny państwa polskiego. Konstytucja marcowa](#), [Nowela sierpniowa i konstytucja kwietniowa](#), [Przewrót majowy i jego konsekwencje](#)

Witos	pianista
Piłsudski	marszałek
Paderewski	narodowiec
Dmowski	rolnik
Narutowicz	chemik

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Dla zainteresowanych

W puste miejsca wpisz odpowiednie imiona i nazwiska polityków. Odpowiedź znajdziesz w lekcjach pt. [Rzeczpospolita. Problemy integracji i odbudowy](#), [Walka o kształt polityczny państwa polskiego. Konstytucja marcowa](#), [Nowela sierpniowa i konstytucja kwietniowa](#), [Przewrót majowy i jego konsekwencje](#)

Ćwiczenie 6

założył winnicę i produkował wino na swoim ranczo w Kalifornii.
Ulubioną rozrywką było układanie pasjansa.
 był światowej sławy specjalistą w dziedzinie budowy elektrowni wodnych.
 i w imieniu Polski złożyli podpisy pod traktatem wersalskim.
 wyemigrował w 1933 roku do Czechosłowacji, uciekając przed represjami politycznymi w Polsce.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Podsumowanie

Już wiesz

Kształtowanie ustroju politycznego Rzeczypospolitej okazało się trudnym zadaniem. Politycy byli bardzo skłócenii, a rozczarowane społeczeństwo raz po raz wybierało rozdrobniony i nieskuteczny sejm. Bardzo demokratyczna Konstytucja marcowa nie spełniła więc pokładanych nadziei. Regulacje wprowadzone po zamachu majowym przez ekipę Józefa Piłsudskiego umożliwiły sprawniejsze rządzenie, ale ograniczały prawa obywateli. Wielu polityków opozycji wyemigrowało, by uniknąć represji.

Co potrafę?

- Oceniać sytuację z różnych stron.
- Dostrzegać zalety i wady demokracji.

Zapamiętaj!

Dlaczego ograniczano demokrację? Jakie zagrożenia niesie za sobą ograniczenie demokracji?